

Виконання цієї вимоги прискорить інтеграцію економіки України в світову спільноту, буде сприяти формуванню сприятливого інвестиційного клімату, підвищить рівень професійного співтовариства бухгалтерів.

Для адаптації законодавства України необхідно забезпечити законодавчі й організаційні передумови: усунути невідповідність і неузгодженість роботи вищих законодавчих органів країни стосовно повноважень і компетенції з питань розробки та впровадження положень (стандартів) бухгалтерського обліку, налагодити умови для професійного судження бухгалтерів, гармонізувати вимоги бухгалтерського та податкового обліку тощо.

Література

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. № 996–XIV (зі змінами і доповненнями) // zakon.rada.gov.ua.

2. Положення про Міністерство фінансів України: Затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2006 р. № 1837// www.minfin.gov.ua.

3. Програма реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів: Затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 1998 р. № 1706 // zakon.rada.gov.ua

Омельяненко Т. В.,
канд. екон. наук, доцент,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима
Гетьмана», Україна

Omelianenko Tetiana
Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor,
Vadym Hetman Kyiv National
Economic University, Ukraine

**КОНЦЕПЦІЯ ЧАСОВИХ
ПЕРІОДІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ПІДПРИЄМСТВА
ТА РЕПЛІКАЦІЙНА
ВИРОБНИЧА СТРАТЕГІЯ**

**TIME PERIODS OF ENTERPRISE
FUNCTIONING CONCEPT
AND REPLICABLE PRODUCTION
STRATEGY**

Викладено базові положення концепції часових періодів функціонування підприємства. Виокремлено адекватну кожному з періодів функціонування виробничу стратегію та розкрито зміст реплікаційної стратегії.

Basic tenets of time periods of enterprise functioning concept have been expounded. The production strategy of the enterprise adequate to each period of functioning has been allocated, and direction and content of replicable strategy have been disclosed.

Концепція часових періодів функціонування підприємства базується на абстрагуванні від календарного вимірювання тривалості

періодів його функціонування та на оперуванні фактором часу як економічною категорією. Розвиток концепції пов'язаний із науковими пошуками представників маржиналістського напрямку економічної теорії Дж. Б. Кларка, К. Вікселля, Е. фон Бем-Баверка, Ф. А. Фон Хайека та ін., а її методологічні підвалини були закладені ще Альфредом Маршаллом, котрий першим увів до категоріального апарату економічної теорії поняття «Часовий період». А. Маршалл оперував цим поняттям при аналізі порівняльної статистики ринку, зокрема під час вивчення закономірностей та специфічних особливостей пристосування пропозиції до попиту з урахуванням фактору часу. Вимірювання, на котрому ґрунтувався здійснюваний А. Маршаллом часовий аналіз, отримало назву «Операціонального часу»; його вимір прив'язувався не до руху стрілок годинника чи чергування днів, місяців або ж років, а до термінів часткової чи повної адаптації виробників до змінюваних обставин [1].

Головними критеріями виокремлення та розмежування періодів функціонування підприємства є стабільність (постійність, фіксованість) або ж змінність (варіювання, змінюваність) наступних визначальних характеристик виробництва: 1) номенклатура вироблюваної продукції та обсяги її випуску; 2) фактори виробництва, що є задіяними; 3) організаційно-технологічна парадигма, на засадах котрої вибудоване виробництво. Застосування цих критеріїв надає підстав для виділення таких періодів функціонування виробництва, як [2]:

— миттєвий — період абсолютної стабільності, за якого всі зазначені характеристики лишаються незмінними;

— короткостроковий — період, за якого обсяги виробництва продукції то збільшуються, то зменшуються, тоді як технологія й організація виробництва жодним змінам не піддаються; при цьому хоча б одна група факторів виробництва розглядаються як постійні, інші — як змінні;

— довгостроковий — період розширення виробництва, впродовж котрого на засадах усталеної організаційно-технологічної парадигми зростає рівень виробничої потужності підприємства та збільшуються обсяги випуску продукції, тобто фактори виробництва та результати виробничої діяльності є змінюваними, тоді як технологія й організація лишаються незмінними;

— надтривалий — період всеохоплюючих змін у виробництві, спричинених переходом підприємства до роботи на принципово новій технологічній та організаційно-структурній основі, внаслідок чого докорінно змінюються і продукція, й обсяги її виготовлення, й фактори виробництва.

Характер виробничої стратегії варіює залежно від того, у реаліях якого з періодів функціонує підприємство. Так, за реалій надтривалого періоду адекватною є стратегія запровадження принципово нових технологій та способів організації виробництва (*стратегія розвитку виробництва*); за реалій довгострокового періоду — стратегія виробництва все зростаючих обсягів раніше засвоєних продуктів та їх модифікацій на базі незмінних технологій (*стратегія зростання виробництва*); за реалій короткострокового періоду — стратегія варіювання обсягів виробництва одного й того самого продукту на базі незмінних технологій у межах фіксованого рівня виробничих потужностей (*стратегія виробничого маневрування*). Спільним, при всьому їх розмаїтті, для названих стратегій і для виокремлених періодів є те, що концентруючи увагу на процесах часткових або ж докорінних змін, що відбуваються на підприємстві з плином часу, вони відображують динаміку виробництва.

Але не менш важливою є і статика, котрою характеризується миттєвий¹ період функціонування підприємства. Фокус уваги поточного управління виробництвом у цей період зосереджується на діагностиці можливих до виникнення відхилень від нормативного режиму функціонування виробничої системи та на їх усуненні, що досягається завдяки використанню так званих демпферних інструментів², базованих, зокрема, на введенні в дію попередньо сформованих внутрішньовиробничих резервів (людських, матеріально-сировинних, просторових, часових та ін.) [3]. За реалій миттєвого періоду адекватною виробничою стратегією є *реплікаційна стратегія* — стратегія виробництва одного й того самого продукту (чи кількох / або ж багатьох номенклатурних та асортиментних позицій, але весь час одних і тих самих), у обсягах, що точно (не більше і не менше) відповідають одному й тому самому заздалегідь установленому рівню виробничої потужності,

---

¹ Слід наголосити на тому, що дане найменування є вельми недолугим, оскільки навіть у фахівців з теорії виробництва в разі, коли вони не дуже глибоко обізнані у сутності концепції періодів функціонування підприємства за такої назви складається враження, що термін миттєвого періоду в календарному вимірі часу сливає дуже і дуже швидко. Але насправді це не так — деякі виробництва в реаліях миттєвого періоду можуть функціонувати роками чи навіть десятиліттями. За своєю глибиною сутністю цей період трактується як період абсолютної стабільності, оскільки впродовж нього не змінюються а ні технологія, а ні організація виробництва; всі фактори виробництва та їх співвідношення лишаються фіксованими; постійними також є і обсяги виготовлюваної продукції та рівні виробничих потужностей.

² Демпферні інструменти, інструменти демпфірування – за даного контексту мають на увазі засоби зменшення та / або елімінації збурень у поточному функціонуванні виробничої системи підприємства.

за незмінних витрат на виробництво часових та усіх інших ресурсів, на базі традиційних, відпрацьованих і весь час повторюваних виробничих процесів. Саме тиражування, тобто виготовлення всіх нових та нових екземплярів тієї самої моделі виробу, та здійснюване на незмінній основі відтворення технологічних процесів та виробничо-економічних відносин надають усіх підстав визначати цю виробничу стратегію як реплікаційну (від лат. *replicatio* — повторення). Своїм визначальним цільовим орієнтиром вона має забезпечення усталеності поточного функціонування виробництва, тоді як підґрунтя її успішної реалізації утворює максимально ефективно використання наявного виробничого потенціалу.

Література

1. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе : [4-е изд. ; пер. с англ.] / Марк Блауг. — М. : Дело Лтд, 1994. — 720 с.
2. Омеляненко Т. В. Методологічні засади диференціювання виробничих стратегій / Т. В. Омеляненко // Вісник Хмельницького національного університету: наук. журн. — Хмельницький : Видавництво ХНУ, 2009. — № 3. — Т. 1 (129). — С. 132—138. — (Серія «Економічні науки»).
3. Омеляненко Т. В. Стратегії демпфірування збурень у функціонуванні виробничої системи підприємства / Т. В. Омеляненко // Вісник Хмельницького національного університету: наук. журн. — Хмельницький : Видавництво ХНУ, 2007. — № 6. — Т. 1 (98). — С. 188—192. — (Серія «Економічні науки»).

І.А. Павленко, канд. екон. наук,
доцент, докторант кафедри
економіки підприємств ДВНЗ
«КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Pavlenko I.
Ph. D., associated professor, of the
economic of enterprises chair of the
SHEE «Vadym Hetman Kyiv
National Economic University»

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ІННОВАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ: МЕТОДОЛОГІЧНІ ПИТАННЯ

Проаналізовано наукові підходи до визначення категорій «інноваційний потенціал» та «інноваційна активність», наведено систему показників оцінювання інноваційної активності та інноваційного потенціалу на макрорівні.

INNOVATIVE POTENTIAL AND INNOVATIVE ACTIVITY: METHODOLOGICAL QUESTIONS

The scientific going is analysed near determination of categories «innovative potential» and «innovative activity», the system over of indexes of evaluation of innovative activity and innovative potential is brought on a macrolevel.